

Datu valsts inspekcija

Blaumaņa iela 11/13-15, Rīga, LV-1011, tālr. 67223131, fakss 67223556, e-pasts info@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

Rīgā

Dokumenta datums un numurs
skatāms laika zīmogā

Rīgas 41.vidusskola
Slokas iela 49A, Rīga
LV-1007

(nosūtīšanai e-adreses informācijas sistēmā)

*Par pārbaudē konstatēto
un aicinājuma izpildi*

Datu valsts inspekcija (turpmāk – DVI) 2019.gada 14.martā saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs) 2019.gada 13.marta iesniegumu ar pielikumu (*DVI reģistrēts ar Nr. [...]*) (turpmāk – Iesniegums) par Iesniedzēja nepilngadīgā dēla [...] (turpmāk – Datu subjekts) personas datu apstrādi Rīgas 41.vidusskolā (turpmāk – Skola).

Atbilstoši Iesniegumā un pielikumā esošai informācijai konstatējams, ka Datu subjekts no cita Skolas audzēkņa elektroniskā veidā saņēma “word” formāta datni ar nosaukumu “[...]” (turpmāk tekstā – Iesnieguma projekts), kas satur Datu subjekta personas datu saturošo informāciju. Skolnieks, kurš nosūtīja Iesnieguma projektu, to ieguvis informātikas stundas laikā, Skolas datorā atverot failu ar nosaukumu [...]. Izvērtējot Iesnieguma pielikumā esošo Iesnieguma projektu, konstatējams, ka minētais dokuments datēts ar 2019.gada 7.februāri, dokumenta adresāts ir Valsts policijas [...] iecirknis, dokumenta sagatavotājs ir [...] un dokuments kontekstā ar tajā minēto satur Datu subjekta vārdu, uzvārdu.

Tiesisko regulējumu fizisko personu datu apstrādei nosaka Vispārīgā datu aizsardzības regula¹ (turpmāk - VДАР), Fizisko personu datu apstrādes likums (turpmāk – FPDAL) un citi Latvijā spēkā esošie normatīvi akti, savukārt DVI kompetenci, uzdevumus un tiesības noteic VДАР 55.-58.pants un FPDAL 4. un 5.pants. DVI kontrolei pakļautā datu apstrāde aprobežojas tieši ar pašu personas datu izmantošanu kā tādu, bet ne ar kontekstu, kādā tie tiek izmantoti.

VДАР 2.panta 1.punkts nosaka, ka VДАР piemēro personas datu apstrādei, kas pilnībā vai daļēji veikta ar automatizētiem līdzekļiem, un tādu personas datu apstrādei, kuri veido daļu no kartotēkas vai ir paredzēti, lai veidotu daļu no kartotēkas, ja apstrādi neveic ar automatizētiem līdzekļiem. Personas datu apstrāde ar automatizētiem līdzekļiem ietver datu apstrādi informācijas sistēmās, kur ir iespējams atlasīt personu pēc konkrētiem identifikatoriem. Savukārt personas datu kartotēka ir jebkurš sakārtots personas datu kopums, kurā šie dati ir pieejami saskaņā ar īpašiem kritērijiem – centralizētiem, decentralizētiem vai izkliedētiem, pamatojoties uz funkcionālu vai ģeogrāfisku motivāciju².

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa Regulas Nr.2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula)

² VДАР 4.panta 6.punkts

Saskaņā ar VDAR 4.panta 1.punktu “personas dati” ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu (“datu subjekts”)³, savukārt saskaņā ar VDAR 4.panta 2.punkti “apstrāde” ir jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem. Pamatojoties uz iepriekš minēto, DVI norāda, ka konkrētajā gadījumā Datu subjekta vārds un uzvārds kontekstā ar Iesniegumā projektā minēto ir atzīstami par personas datiem, savukārt padarot šos datus par pieejamiem ir notikusi personas datu apstrāde VDAR izpratnē.

Par personas datu apstrādes atbilstību VDAR ir atbildīgs pārzinis – fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus.⁴ Konkrētajā gadījumā pārzinis Datu subjekta personas datu apstrādei ir Skola.

Saskaņā ar VDAR 6.panta 1.punktu apstrāde ir likumīga tikai tādā apmērā un tikai tad, ja ir piemērojams vismaz viens no 6.panta 1.punktā minētajiem pamatojumiem. VDAR ir noteikti seši vispārīgi tiesiskie pamati: piekrišana, līguma izpilde, juridisks pienākums, sabiedrības intereses, vitālo interešu aizsardzība un leģitīmo interešu ievērošana. Papildus tiesiskā pamata nodrošināšanai, pārzinim ir jāievēro arī VDAR 5.pants, saskaņā ar kuru personas dati ir jāapstrādā likumīgā un pārredzamā veidā, nodrošinot godprātību pret tām personām, kuru personas datus apstrādā, t.sk. tiek apstrādāti tādā veidā, lai tiktu nodrošināta atbilstoša personas datu drošība, tostarp aizsardzība pret neatļautu vai nelikumīgu apstrādi un pret nejaušu nozaudēšanu, iznīcināšanu vai sabojāšanu, izmantojot atbilstošus tehniskos vai organizatoriskos pasākumus (“integritāte un konfidencialitāte”). Turklāt ievērojot VDAR 5.panta 2.punktā noteikto pārskatatbildības principu, tieši pārzinim ir pienākums nodrošināt tādu personas datu apstrādes procesu, kas ļauj pierādīt, ka pārziņa veiktā personas datu apstrāde ir atbilstoša datu aizsardzības normatīvā regulējuma prasībām.

Papildus norādāms, ka atbilstoši VDAR 24.panta 1. un 2.punktam, ņemot vērā apstrādes raksturu, apmēru, kontekstu un nolūkus, kā arī dažādas iespējamības un nopietnības pakāpes riskus attiecībā uz fizisku personu tiesībām un brīvībām, pārzinim jāīsteno atbilstoši tehniskie un organizatoriskie pasākumi, lai nodrošinātu un spētu uzskatāmi pierādīt, ka apstrāde notiek saskaņā ar VDAR. Ja tas ir samērīgi attiecībā uz apstrādes darbībām, 1.punktā minētajos pasākumos ietver to, ka pārzinis īsteno atbilstīgu politiku attiecībā uz datu aizsardzību. Tādējādi saprotams, ka pārzinis nodrošina tehniskos un organizatoriskos līdzekļus, lai datu apstrāde būtu droša.

Ņemot vērā minēto, pārzinis ir tiesīgs veikt datu subjekta personas datu apstrādi, ja tā ir atbilstoša VDAR noteiktajām prasībām. Ja minētie nosacījumi netiek ievēroti, personas datu apstrāde nav atbilstoša VDAR un to nedrīkst veikt. Turklāt pārzinim ir jānodrošina arī citu VDAR un FPDAL prasību izpilde, tajā skaitā, VDAR III nodaļā un FPDAL VIII nodaļā noteikto datu subjekta tiesību ievērošana.

VDAR 57.panta 1.punkta “a” apakšpunkts paredz DVI uzdevumu uzraudzīt un īstenot VDAR piemērošanu; “f” apakšpunkts – izskatīt kāda datu subjekta, struktūras vai organizācijas, vai apvienības iesniegtās sūdzības saskaņā ar 80.pantu, atbilstošā apjomā izmeklēt jautājumu [...]; “h” apakšpunkts – veikt izmeklēšanu par VDAR piemērošanu [..].

Saskaņā ar FPDAL 4.panta pirmās daļas 1.punktu DVI uzrauga datu apstrādes atbilstību normatīvo aktu prasībām [...].

Pamatojoties uz Iesniegumā norādīto informāciju, saskaņā ar VDAR 57.panta 1.punkta “a” un “f” apakšpunktu un Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 59.pantu un 62.panta pirmo daļu, DVI uzsāka pārbaudi lietā Nr. [...] (turpmāk – Lieta) par Skolas rīcību, veicot Datu

³ identificējama fiziska persona ir tāda, kuru var tieši vai netieši identificēt, jo īpaši atsaucoties uz identifikatoru, piemēram, minētās personas vārdu, uzvārdu, identifikācijas numuru, atrašanās vietas datiem, tiešsaistes identifikatoru vai vienu vai vairākiem minētajai fiziskajai personai raksturīgiem fiziskās, fizioloģiskās, ģenētiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoriem.

⁴ VDAR 4.panta 7.punkts

subjekta personas datu apstrādi, lai atbilstoši VDAR, FPDAL un APL izvērtētu un konstatētu, vai Iesniegumā minētā Skolas rīcība atbilst VDAR un FPDAL. DVI savā 2019.gada 9.maija vēstulē Nr. [...] “Par pārbaudes uzsākšanu un termiņa pagarināšanu” informēja Iesniedzēju par pārbaudes uzsākšanu, kā arī lūdza sniegt pārbaudei nepieciešamo papildus informāciju un Iesniedzējs, atsaucoties DVI aicinājumiem, esot iesniedzis DVI savus paskaidrojumus⁵ Lietā.

No Iesniedzēja papildus paskaidrojumiem izriet, ka Iesnieguma projektu Datu subjektam pārsūtīja Skolas [...] klases skolēns [...]. Iesniedzējs neesot informēts par to kādām citām personām, izņemot Datu subjektu, tika nosūtīts Iesnieguma projekts. Paskaidrojumos Iesniedzēja norādīja, ka nevarat sniegt informāciju par citu personu darbībām un precīzi nosaukt, kuras personas izplatīja informāciju par Iesnieguma projektā ietverto saturu, ka nezin kādos apstākļos tika veikta Iesnieguma projekta publiskošana un kas konkrēti to īstenoja. Iesniedzēja rīcībā nav informācija par to, kādu personu rīcībā ir nonācis Iesnieguma projekts. Paskaidrojumos Iesniedzējs norādīja, ka Iesnieguma projekta saturs ir ticis pārrunāts publiski starp Skolas skolēniem un skolotājiem. Izvērtējot šo situāciju, Iesniedzējs esot sapratis, ka Skolā jebkurš, kuram ir lietotārvārds un parole, lai piekļūtu Skolas iekšējam tīklam, var atvērt tajā esošos dokumentus. Papildus paskaidrojumiem Iesniedzējs pievienoja ekrānuzņēmumu no e-klases elektroniskā pasta, kurā Datu subjekts saņēma Iesnieguma projektu, no Skolas [...] klases skolēna [...].

Atbilstoši APL 14.¹pantam iestāde un tiesa, pieņemot lēmumus, ievēro objektivitāti un dod procesa dalībniekiem pienācīgu iespēju izteikt savu viedokli un iesniegt pierādījumus [...]. Atbilstoši APL 61.pantam administratīvā procesa dalībniekam ir tiesības izteikt savu viedokli jebkurā procesa stadijā [...]. Atbilstoši APL 62.panta pirmajai daļai, lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam vai trešajai personai, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus šajā lietā. Savukārt atbilstoši APL 161.panta pirmajai daļai, administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Saskaņā ar FPDAL 15.panta pirmo daļu pārbaude ietver visu veidu darbības, ko DVI veic, lai noskaidrotu datu apstrādes atbilstību VDAR un citu normatīvo aktu prasībām, tostarp datu apstrādes vietas apmeklēšanu, informācijas iegūšanu, izmantojot visas tiesiskās metodes, un citas nepieciešamās darbības.

VDAR 58.panta 1.punkta “e” apakšpunkts nosaka uzraudzības iestādes (DVI) pilnvaras iegūt no pārziņa un apstrādātāja piekļuvi visiem personas datiem un visai informācijai, kas nepieciešama tās uzdevumu veikšanai. Saskaņā ar FPDAL 5.panta pirmās daļas 3.punktu DVI ir tiesības atbilstoši savai kompetencei pieprasīt un bez maksas noteiktajā apjomā un formā saņemt no privātpersonām, valsts pārvaldes institūcijām un amatpersonām pārbaudei nepieciešamo informāciju, dokumentus vai to kopijas un citus materiālus, tostarp ierobežotas pieejamības informāciju. Savukārt VDAR 31.pants nosaka, ka pārzinis un apstrādātājs un attiecīgā gadījumā pārziņa vai apstrādātāja pārstāvis pēc pieprasījuma sadarbojas ar uzraudzības iestādi (DVI) tās uzdevumu izpildē.

DVI amatpersonas atbilstoši kompetencei, veicot VDAR 57.panta 1.punkta “a”, “f” apakšpunktā un FPDAL 4.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktos uzdevumus un izmantojot VDAR 58.panta 1.punkta “e” apakšpunktā un FPDAL 5.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktās tiesības, informēja Skolu par pārbaudes uzsākšanu un vērsās pie Skolas, aicinot sniegt pārbaudei nepieciešamo informāciju⁶ un Skola, atsaucoties DVI aicinājumiem, ir iesniegusi DVI savus paskaidrojumus⁷ Lietā, daļēji sniedzot pieprasīto informāciju.

No Lietā esošajiem Skolas paskaidrojumiem izriet, ka Skolas audzēkņiem lietošanai pieejamos datoros netiek glabāta informācija, kas satur Skolai piederīgo personu personas datus.

⁵ 2019.gada 21.maija atbildes vēstule, 2019.gada 27.jūnija atbildes vēstule ar pielikumu

⁶ DVI 2019.gada 9.maija vēstule [...]

⁷ Skolas 2019.gada 10.jūnija atbildes vēstule [...]

Katram Skolas audzēknim un darbiniekam ir sava darba mape, kurai piekļūt drīkst tikai administrators (darbinieku mapei) vai informātikas skolotājs (audzēkņu mapei). Ir vēl izveidota Kopīgā audzēkņu mape – piekļuve Skolas audzēkņiem un Kopīgā darbinieku mape - piekļuve Skolas darbiniekiem. Kā arī pastāv Kopīgā mape, kurai var piekļūt visi Skolas lietotāji. Šajā mapē tiek glabāta informācija par Skolas pasākumiem, dažādas afišas vai materiāls, kas ir konkrēto brīdi noderīgs visiem lietotājiem. Paskaidrojumos Skola norādīja, ka pieļauj iespēju, ka netīšām arī kādu dokumentu var iekļaut iepriekš minētajā mapē “Kopīgie”, tad tas kļūst pieejams visiem. Attiecībā uz jautājumu par to, kādi tehniskie un organizatoriskie pasākumi tiek veikti Skolā, lai nodrošinātu personas datu drošību attiecībā uz elektroniski sagatavotajiem dokumentiem, Skola paskaidroja, ka elektroniskos dokumentus sagatavo lietvede vai direktors, vai nepieciešamības gadījumā sociālais pedagogs un psihologs. Dokumentu pārsūtīšanai pārsvarā tiek izmantots e-klases pasts. Vai arī direktoram un lietvedei ir atsevišķa mape “Administrācija” un tikai viņiem ir piekļuve. Skola paskaidroja, ka, izskatot Skolas datu bāzi, Iesnieguma projektu Skola neatrod. Attiecībā uz jautājumu par to, kad, kā un pastāvot kādiem apstākļiem, Skola konstatēja, ka noticis Datu subjekta personas datu apstrādes pārkāpums, Skola paskaidroja, ka līdz DVI pieprasījumam Skolas rīcībā nebija šādas informācijas, līdz ar to arī nebija to konstatējusi. Skola savos paskaidrojumos norādīja, ka Skolas rīcībā 2019.gada 7.februārī bija nonākusi informācija par Datu subjekta uzvedību Skolā, tādējādi secināms, ka Iesnieguma projekts satur informāciju par šo notikumu. Attiecībā uz jautājumu par to, kā iespējama situācija, kad Skolas audzēkņu rīcībā nonāk dokuments, kura autors ir Skola, sagatavotājs ir Skolas amatpersona ([..]), bet Skola par šāda dokumenta esamību nav informēta, Skola nav sniegusi atbildi (informāciju). Attiecībā uz paskaidrojumu iegūšanu no [..] par minētās situācijas apstākļiem, Skola informēja, ka darba tiesiskās attiecības ar [..] ir izbeigtas, līdz ar to Skola nevar izpildīt šo DVI prasījumu.

Ņemot vērā Iesniedzēja un Skolas paskaidrojumos sniegto informāciju par personu, kura piekļuva Iesnieguma projektam un pārsūtīja to Datu subjektam, kā arī darba tiesisko attiecību izbeigšanos ar [..], DVI lūdza Skolu sniegt papildus informāciju [..] un [..] identifikācijai, lai DVI būtu iespēja sazināties ar [..] likumiskajiem pārstāvjiem un [..], tādējādi noskaidrojot pārbaudei nepieciešamo informāciju. Vienlaikus DVI informēja Jūs par pārbaudes turpināšanu un atbildes sniegšanas termiņa pagarinājumu.⁸

DVI informē, ka, ņemot vērā Skolas sniegto [..] un [..] identificējošu informāciju, DVI vērsās pie [..] likumiskiem pārstāvjiem un [..]⁹ un [..] likumiskais pārstāvis un [..], atsaucoties DVI aicinājumiem, ir iesniegusi DVI savus paskaidrojumus¹⁰ Lietā.

Saskaņā ar [..] likumiskā pārstāvja sniegto informāciju DVI, [..] informātikas stundā, meklējot savu mapi, netīšām atvēra Skolas skolotājas mapi un ieraudzīja "word" formātā izveidotu Iesnieguma projektu, kuru atvēra. [..] ieraudzīja Datu subjekta vārdu, uzvārdu un par to informēja Datu subjektu, kurš, savukārt palūdza, lai šo failu nosūta viņam un [..] šo failu nosūtīja Datu subjektam caur e-klasi. [..] likumiskais pārstāvis paskaidroja, ka [..] ielogojās skolēniem paredzētajā Skolas datorā un pēc skolotājas norādījumiem meklēja failu, ar ko stundā būtu jāstrādā. Netīšām steigā [..] atvēra nepareizo mapi un atrada Iesnieguma projekta failu. Darba fails bija jāmeklē lokālajā diskā. [..] likumiskais pārstāvis paskaidroja, ka Iesnieguma projektu [..] nav nosūtījis nevienai citai personai, izņemot Datu subjektu. [..] failam neveica nekādas korekcijas un labojumus. Konkrētais dokumenta fails nebija šifrēts. Tā kā fails bija uz datora lokālā diska, tad [..] likumiskais pārstāvis pieņem, ka fails bija pieejams tikai uz konkrētā datora.

Saskaņā ar [..] sniegto informāciju DVI, viņa neesot sastādījusi šo Iesnieguma projektu. Pirmo reizi par šo Iesnieguma projektu viņa uzzināja no Iesniedzēja pārrunu laikā, kad Iesniedzējs bija aicināts uz Skolu par Datu subjekta uzvedību Skolā krievu valodas stundās. [..]

⁸ DVI 2019.gada 6.septembra vēstule [..]

⁹ DVI 2019.gada 2.oktobra vēstule [..]

¹⁰ [..]

paskaidroja, ka paaieresēties par šo Iesnieguma projektu no kolēģiem, (jo visi izejošie un ienākošie dokumenti gāja caur viņu kā Skolas lietvedi, un viņa tos reģistrēja [...] sistēmā), taču šis dokuments kaut kādu iemeslu dēļ nebija gājis caur viņu. No Skolas direktora teiktā, šo dokumentu bija sastādījusi [...] un uzrakstījusi Iesnieguma projektu uz nepareizās veidlapas, dēļ kā arī ir radušās visas turpmākās sekas. [...]

Pārbaudes ietvaros atbilstoši APL 14.¹pantam DVI amatpersonas ir ievērojušas objektivitāti un devušas procesa dalībniekiem pienācīgu iespēju izteikt savu viedokli un iesniegt pierādījumus. Atbilstoši APL 61.pantam administratīvā procesa dalībniekiem bija tiesības izteikt savu viedokli jebkurā procesa stadijā. DVI amatpersonas, saskaņā ar APL 62.panta pirmajā daļā noteikto ir noskaidrojušas un izvērtējušas gan Iesniedzēja gan Skolas un [...] likumiskā pārstāvja, [...] argumentus šajā lietā.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, DVI konstatē, ka pārbaudes ietvaros iegūtas informācijas kopums ir pietiekošs un ļauj secināt, ka, pieļaujot Iesnieguma projekta nonākšanu trešo personu rīcībā, Skola nav ievērojusi VDAR 24.panta 1.punktā noteikto, proti, pārziņa pienākumu lietot nepieciešamos tehniskos un organizatoriskos līdzekļus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to nelikumīgu apstrādi. DVI ieskatā Skolai bija nepieciešams veikt nepieciešamas darbības, lai novērstu personas datu prettiesiskas apstrādes risku, piemēram, glabāt Iesnieguma projektu Skolas audzēkņiem nepieejamos resursos un/vai šifrēt pieeju Skolas dokumentiem, tādējādi netika nodrošināta atbilstoša personas datu drošība, tostarp aizsardzība pret neatļautu vai nelikumīgu apstrādi.

Ievērojot iepriekš minēto un, pamatojoties uz VDAR 58.panta 2.punkta "d" apakšpunktu, ***DVI aicina Skolu turpmākā darbībā, veicot personas datu apstrādi, ievērot šajā vēstulē minētās un citas VDAR prasības, izvērtēt dažādas iespējamības un nopietnības pakāpes riskus attiecībā uz fizisku personu tiesībām un brīvībām, ņemot vērā datu apstrādes raksturu, apmēru, kontekstu, nolūkus un veiktos tehniskos un organizatoriskos pasākumus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to iespējamu nelikumīgu apstrādi, tajā skaitā to pieejamību trešajām personām, kā arī novērst neatbilstības, nodrošinot tiesisku personas datu apstrādi un aizsardzību.***

Par aicinājuma izpildi lūdzam ***rakstiski informēt DVI līdz 2020.gada 6.martam*** (pēdējā diena rakstiskas atbildes iesniegšanai pastā vai nosūtīšanai elektroniski ar drošu elektronisko parakstu), iesniedzot DVI informāciju par Skolas veiktajiem pasākumiem personas datu aizsardzībai.

Direktora p.i.

(paraksts*)

L.Dilba

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.*

[..]